

Special Olympics

Udruženje „Lotos“ se pridružuje čestitkama reprezentaciji Bosne i Hercegovine u sjedećoj odbojci za zlatnu medalju na paraolimpijskim igrama u Londonu 2012. godine.

U ime Allaha, Sveopćeg Dobročinitelja, Milostivog

LOTOS - Bilten – Newsletter

No 15

OLIMPIZAM

Zenica, 2012

Izdavač: Udruženje L O T O S Zenica, Zaštita mentalnog zdravlja
e - mail: lotos@bih.net.ba

Za izdavača: Emina Hadžihalilović

Izbor tekstova i redakcija: prim. dr. mr. sci. Aiša Smailbegović
Predsjednica Skupštine Udruženja L o t o s

Tehnička priprema i prevod na engleski jezik: Enes Hadžihalilović

Štampa: Eurocopy Zenica
e-mail: euroccopy@yahoo.com

Bilten se publikuje jedanput godišnje

UVOD

Olimpizam

je životna filozofija kojom se slave i sjedinjuju u uravnoteženu cjelinu kvalitete tijela volje i uma.

Olimpizam pokriva pet kontinenata a njegov simbol je pet ispreletenih krugova a glavna poruka su dostojanstvo i ponašanje – fair play.

Suština olimpijskih igara i kodeksa sporta jeste u poštivanju sebe, drugih i okoline, kvaliteta međuljudskih odnosa, iskrenosti, odvažnosti, samopouzdanja, unapređenje timskog rada i razvijanje osjećaja za igru, to jest partnerstvo.

Važno je kako se nešto radi a ne samo ono što se radi, njegovanje samostalnosti i osjećaja odgovornosti.

Temeljni cilj olimpizma je stavljanje sporta u službu skladnog razvoja čovjeka radi stvaranja mirnog društva koje nastoji očuvati ljudsko dostojanstvo.

Mi u Lotosu bi ovim definicajama dodali da i pripadanje NGO sektoru doprinosi saradnji među ljudima, izgradnji civilnog društva, čemu svojim aktivnostima i svojim znanjem iz svega srca doprinosimo.

PREDGOVOR

Udruženje Lotos - Savjetovalište za djecu, omladinu i odrasle

Ko smo?

Udruženje LOTOS je specijalizovano udruženje usmjereni na čuvanje duševnog zdravlja u najširem smislu ove riječi.

Kome pomažemo?

Pomažemo djeci, mladima, odraslima, vaspitačima, učiteljima, školskim pedagozima kod razrješavanja smetnji poteškoća u učenju, kod emocionalnih problema, odgojnih problema i psihičkih poteškoća različitog uzroka kod djece i mlađih.

U Lotosu su već godinama angažovani psiholozi, pedopsihijatar, pedagozi, socijalni pedagozi, socijalni radnici, defektolozi, logopedi, profesionalci koji doprinose realizaciji naše misije, svojim znanjem, svojim vremenom i svojom motivisanošću na činjenje d o b r o g a .

Šta radimo?

Savjetovalište uključuje dijagnostiku, savjetovališni i terapeutski rad za djecu, omladinu, njihove roditelje i staratelje, pedagoge i učitelje.

U okviru ove aktivnosti dijagnostikujemo i liječimo psihički stres i traume nastale u porodici, školi ili drugdje.

Pratimo djecu sa smetnjama u tjelesnom i intelektualnom razvoju, sarađujemo sa državnim ustanovama po potrebi.

Stručno usavršavanje

Kod nas mlađi pedagozi, ljekari, psiholozi, socijalni radnici mogu dobiti stručne savjete.

Studenti mogu pisati seminarske i diplomske radove (do sada četiri) a mnogobrojni učenici osnovnih škola pišu svoje portofolije za razna takmičenja.

Naši članovi drže razne seminare i učestvuju u seminarima drugih organizatora, prezentuju naš rad na predavanjima, simpozijuma, kongresima, stručnim konferencijama i rade kao mentorи.

Preventivna aktivnost

Organizujemo, mentorišemo i afirmišemo dobrovoljni rad mladih ljudi naročito kod pomoći djeci sa smetnjama u razvoju.

Afirmišemo dobrovoljni rad mladih ljudi u različitim drugim aktivnostima kao što su učešće na internacionalnim kampovima, učešće u prigodnim kulturnim manifestacijama, učešće na stručnim konferencijama NVO sektora i drugo.

Razvojna i inovativna djelatnost je usmjerena na praćenje novih dostignuća i tehnika i spoznaja u primjeni novih metoda za učinkovitiju brigu za duševno-mentalno zdravlje djece i omladine.

Publicistička djelatnost je usmjerena na širenju znanja kako među stručnjacima iz ove oblasti, tako i među laičkom javnošću kroz nastupe u printanim i elektronskim medijima.

Lotos izdaje godišnji Bilten u kome širu javnost upoznaje sa realiziranim aktivnostima, osobama i organizacijama koje su pomogle realizaciju Lotosovih projekata.

U Lotos sarađuje sa sličnim organizacijama u Bosni i Hercegovini i inostranstvu.

Jednostavnije rečeno

Savjetovalište za djecu i roditelje pruža dijagnostičke i terapeutске usluge osobama sa različitim smetnjama u rastu i razvoju, njihovoj otežanoj komunikaciji, nastavnicima koji sudjeluju u obrazovnom procesu djece i drugima.

Pružajući ove usluge stručni tim Lotosa promoviše mentalno zdravlje i volonterski rad u zajednici. Savjetovalište radi na principu dijagnostike psiholoških problema djece i roditelja, a nakon evidentiranja i analize problema kao što su:

školski neuspjeh, emocionalni problemi, nisko samopouzdanje, noćno mokrenje, autizam, problemi u razvoju govora, hronična organska oboljenja odvija se individualni i grupni terapeutski rad. Radionice se realizuju posebno za djecu, posebno za roditelje, ali u isto vrijeme i na istom mjestu.

Uz klasične radionice obogaćujemo tretman djece i roditelja aktivnostima kao što su: botanički vrt, posjete raznim izletištima u prirodi, Sarajevu, različitim priredbama i drugim manifestacijama. Radionice su otvorene za djecu i za roditelje oba pola, svih ekonomski kategorija sa područja ZE-DO kantona. Čitaocu nećemo opterećivati brojevima, već samo želimo da Vas upoznamo sa našim postojanjem, uspješnim radom i željom za saradnjom sa sličnim organizacijama.

Naš stručni tim čine tri psihologa, jedan defektolog, jedan logoped, profesor muzike, pedijatar i mnogobrojni volonteri različitih usmjerenja. Motivisani smo za stalnu edukaciju iz oblasti psihodijagnostike i psihoterapije.

Izraz „problemi mentalnog zdravlja“ opisuje širok spektar mentalnih i emotivnih stanja. Problemi mentalnog zdravlja se razlikuju od ostalih mentalnih poteškoća kao što su poteškoće u intelektualnom razvoju, poteškoće u razvoju, organska ozljeda mozga i poteškoće u procesu učenja (a Lotos se bavi svim navedenim problemima).

Izraz „problemi mentalnog zdravlja“ se koristi kada osobi mentalna kondicija značajno ometa obavljanje glavnih životnih aktivnosti, kao što su razmišljanje, komuniciranje, učenje i spavanje, među ostalim. Neki mogu godinama da pate od problema mentalnog zdravlja.

Idejni tvorci projekta „Lotos“ su Aiša i Reuf Hadžihalilović.

Dr. Aiša za svoj rad je dobila Plaketu grada Zenice, i više od 20 stručnih i društvenih priznanja za svoj kreativni i naučni rad.

NAŠ RADNI KALENDAR

Rutinske aktivnosti u našem udruženju obogaćujemo obilježavanjem nekih međunarodnih datuma i datuma značajnih za našu sredinu.

Odlika Lotosa je da njeguje interdisciplinarni pristup problemima razvoja i možemo reći da radimo po principu 3C: Clear, Correct, Complete.

Na taj način u postavljanju dijagnoze i u terapiji imaju zadovoljstvo i stručnjaci koji rade i naši klijenti, bilo djeca, bilo odrasli, koji vremenom od klijenta ostaju partneri i volonteri na obostrano zadovoljstvo.

Januar

U januaru je zatišje i sve aktivnosti se odvijaju laganijim tempom. Pišu se analize i evaluacija realiziranih projekata i pišu se novi projekti.

20. januar : Zimski pejsaž – šetnja po brdima oko Zenice

30. januar: dovršavamo Bilten za proteklu godinu i pripremamo promotivni materijal za „Lotos“

Dr Aiša je gostovala na OBN televiziji u emisiji DOWN SINDROM

Japanese Journal on Support System for Developmental Disabilities

発達障害支援システム学研究

2011. DECEMBER 第10巻 第2号

原 著

榎本拓哉：

家庭場面における母親との協働的な行動支援 61
－広汎性発達障害児による行動問題への支援を通じて－

小林健史・島田博祐：

児童デイサービスでの母子参加型集団療育が親支援に与える影響 71
－児童デイ利用者(親)の満足度に関する調査をとおして－

真城知己：

イギリスにおける中等学校への就学に際しての親の学校選択支援制度の特徴 79
三浦巧也・橋本創一・徳増由季子・加藤正和：

特別な教育的ニーズのある高校生の余暇活動に関する調査研究

渡邊貴裕・橋本創一・菅野敦・宮崎義成・尾高邦生：

特別支援学校における体育指導に関する調査研究

実践研究

細谷一博：

小学校特別支援学級に在籍する児童の
学習過程に関する実践

学会通信

日本発達障害支援システム学会2011年

日本発達障害支援システム学会
第10回研究セミナー/研究大会

氏名 ジュヌキ・ヴァネンカ

所属

東京学芸大学

国立大学法人

東京学芸大学
Tokyo Gakugei University

2011/12/18

The Japanese Association for the Study of Support System for Developmental Disabilities
日本発達障害支援システム学会
(JASSSDD)

Objašnjenje: Naša volonterka Vanesa Đukić je bila godinu dana u Japanu.

Japanese Journal on Support System for Developmental Disabilities

CONTENTS

Original Articles

T. Enomoto: Home-based cooperative behavioral support with mother : Support to the behavioral problem by child with pervasive developmental disorders	----- 61
K. Kobayashi et al: The effect of mothers-involved group therapy in order to support parents at the challenged-child day service : Throughout the survey on a level of satisfaction in users (parents) at the challenged-child day service centers	----- 71
T. Sanagi: Support System for Parents in Choice of Secondary School in England	----- 79
T. Watanabe et al: A report on an investigation of a method of guidance in physical education of a school for students with special needs	----- 89
T. Miura et al: Research on leisure activity of students with special educational needs	----- 97
Studies of Educational Practices	
H. Kazuhiro: A Practical Report about the learning process in the exchange activities and collaborative learning for the a child in special needs class of the elementary school	----- 109
Newsletter	----- 117
The 2011 Meeting of the JASSSDD	----- 119

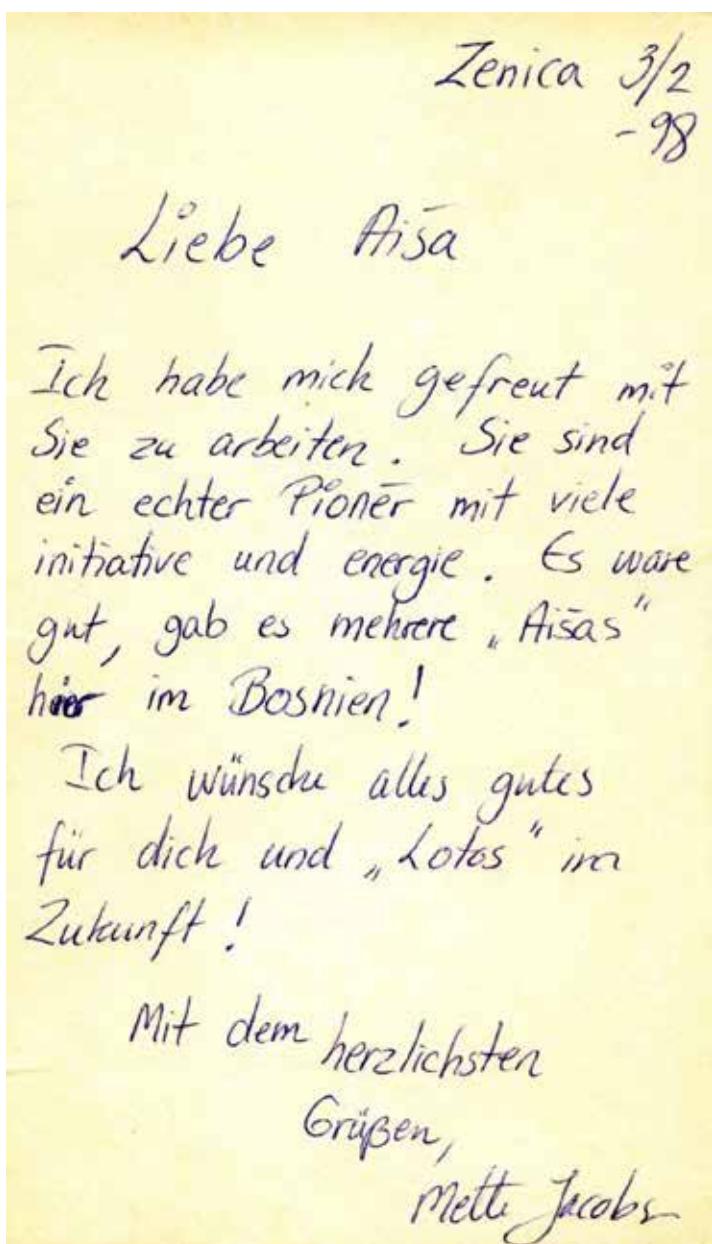
The Japanese Association for the Study of Support System for Developmental Disabilities
President: Atsushi Kanno, Chief Editors: Katsutoshi Kobayashi

RIECC, Tokyo Gakugei University
 4-1-1 Nukuikitamachi, Koganei-shi, Tokyo, 184-8501, Japan / TEL +81-42-329-7678

Vanesa je prisustvovala naučnoj konferenciji o osobama sa posebnim potrebama u Tokiu. Poslala je svoj izvještaj

Februar

07. februar – Međunarodni dan života
11. februar - Svjetski dan bolesnika
13. februar – rođendan Habibice
14. februar – Valentino - Dan zaljubljenih

MSG

**Mellemfolkeligt
Samvirke**

Danish Association for
International Co-operation
Borgergade 14 · 1300 København K
Tlf.: 33 32 62 44 · Fax: 33 15 62 43
Telegram: Mellemsam · Giro 8087008

Mete je volonterka iz Danske i provela je šest mjeseci u Lotosu
Ovo drago pismo je iz naše arhive.

Zaštita mentalnog zdravlja; Mental Health Protection; Protection de sante mental
Zenica, Crkvice 60, Bosna i Hercegovina
Tel/fax: +387 32 227-115, 061/186-955
e-mail: lotos@bih.net.ba

Gđa/gdin.

Pozivnica

*U Lotos ima čast pozvati Vas na muzičko-poetski
recital povodom Dana zaljubljenih -*

"Nek' ti moj klavir kaže"

*Matine se održava u sali Srednje muzičke škole u
subotu 11.02.2012. g. u 11:00 sati.*

Veselimo se Vašem dolasku

*Emina Hadžihalilović - psiholog
Izvršna direktorica*

- **Handel:** Sonata № 2 G-mol za klavir i violinu
Mađarski čardaš
sviraju Haris Košpo klavir i Belma Košpo violina
- **Narodna pjesma:** Na gitari sviraju Čolaković Muhamed i Križić Josip
- **Tanović Aslan:** učenici literarne sekcije
OŠ Musa Ćazim Ćatić, Blatuša čitaju svoje stihove o ljubavi
- **Kajić V.** - stihovi, za tebe Janko interpretiraju Benaida Hadžimejlić Šefika Korkut Šunje.
- **R. Schuman:** Tri orijentalne slike iz opusa 66
No1, 4 i 5. interpretira Lejla Šehić Orman
- **M. Mussorgski:** Sherco interpretira na klaviru:
Lejla Orman
- **N. Hiba:** "Lopta"
Izvode djeca iz Lotosa
- **Živanović:** Ala Jazz
- **Moszkowski:** Španski ples, sviraju Haris Košpo i Lejla Šehić Orman na klaviru
- Velić Halilović predaje rođendanski poklon Habibici Husejnović
- H. Deutsh, B. Kaper:** "Lili"
- Presley E. - Matson V.** "Love Me Tender
pjevaju svi prisutni

Gosti projekta: Čolak Ira, Karović Emin, Mirković Đurđica, Tucaković Smilja,

Autorica projekta: prim.dr.mr.sci Aiša Hadžihalilović

„Nek' ti klavir moj kaže”

*Cilj projekta je pokazati djeci muzičke instrumente „uživo”
Podciljevi su: afirmacija altruizma, promocija mladih pjesnika
i novih stihova Vladanke Kajić
razvoj tolerancije prema osobama sa smetnjama u razvoju.*

Djevojčice iz literarne sekcije profesora A. Tanovića čitaju svoje stihove o ljubavi

Dotakni životom ljubav mehko
Ko inje rascvijetalo jutro na granama
U tvoje livade nek svrati neko
I pjevaj o njemu poslije godinama....

Emanuela Agić

Dobila sam krila,
krila ljubavi te,
u oči sam mu pogledala
i rekla „Denise, volim te“

Pašalić Bejza

Dokući ljubav, ljubav bez straha
I voli, bez daha.
Ona je ono što život krasí
i ne da sreći da se gasi

Benina Beganović

Belma Košpo sa violinom
Fotografije sa manifestacije Valentinovo– Dijana Muminović

Benaida sa djecom

Mart

01.mart Dan suvereniteta Bosne i Hercegovine
08. mart Dan žena
14. mart Međunarodni dan rijeka
20. mart Dan Zenice
21. mart Prvi dan proljeća – odlazak u prirodu
21. mart Međunarodni dan borbe protiv rasizma
22. mart Svjetski dan voda
27. mart Dan teatra

Pogledajmo istini u oči

Ne želim više da se budim
U strahovima, košmarima i nemirima.
Ne želim više da grlim sjene
Zalatalih, mračnih duhova.
I svaka noć na prethodnu da liči
Kapljicama znoja krevet da mi kvasi.
Mjesec i zvijezde da mi budu samo san,
Jer zbog oblaka tmurnih, što misli okovaše,
Ne vidim dalje od vlastitog bola.

Ena K.

Razvijanje ekološke svijesti. Redovna akcija čišćenja u vrtu povodom Dana općine. Emina i Benaida sa djecom.

Emina Karović, pjeva sevdalinku „Moj dilbere“

April

- 02. april Dan autizma
- 07. april svjetski dan zdravlja
- 08. april svjetski dan roma
- 19. april Dan civilnih žrtava rata općine Zenica
- 22. april Dan planete zemlje
- 23. april u Lotosu smo posvetili rođendanu svih naših volontera (a to je dan Azre)
- 23. april Dan knjige i autorskih prava
- 24. april Dan plesa

Pripreme za Bilten br. 15.
Dr Aiša, Azra i Nezira

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo za ljudska prava i

izbjeglice

Agencija za rodnu ravnopravnost

DRUGI FORUM ZA RAZMJENU INFORMACIJA O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI I SIGURNOSTI U BiH

10-11. april 2012.g. – Hotel Sarajevo, Džemala Bijedića 169 A, Sarajevo.

NATO Štab Sarajevo, u saradnji sa Agencijom za rodnu ravnopravnost BiH i Uredom UN-ovog Projekta za žene pozivaju jednog predstavnika vaše organizacije da prisustvuje 2. Forumu za razmjenu informacija o rodnoj ravnopravnosti i sigurnosti.

Glavna svrha 1. Foruma za razmjenu informacija o rodnoj ravnopravnosti i sigurnosti održanog 2011. godine bila je da se pruži prilika domaćim i međunarodnim strukturama koje podržavaju ili implementiraju projekte u vezi obaveza koje proizilaze iz Rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda (UNSCR) u vezi žena, mira i sigurnosti ili ciljeva Akcijskog plana za implementaciju UNSCR 1325 u BiH da razmijene informacije. U decembru 2011.godine, Agencija za rodnu ravnopravnost je, kao propratnu aktivnost, pokrenula *1325 Website* <http://www.1325.arsbih.gov.ba>. Cilj pokretanja ovog *websitea* bio je da se poboljša održiva razmijena informacija među strukturama koje rade na UNSCR 1325 i omogući bolja koordinacija aktivnosti kako bi spriječilo njihovo dupliranja i potpomogao razvoj partnerstava.

Ove godine tema su *Prioriteti vlade, civilnog društva i međunarodne zajednice u vezi rodne ravnopravnosti i sigurnosti*. Od vaše organizacije se očekuje da na Forumu prezentira svoje prioritete u vezi rodne ravnopravnosti i sigurnosti u BiH. Prezentacija ne bi trebala biti duža od 10 minuta. Nakon prezentacija učesnici će moći raspravljati o kompatibilnosti prioriteta vlade, civilnog društva i međunarodne zajednice i izgledima da se u budućnosti udruženo djeluje na identificiranim prioritetima.

Formular za prijavu nalazi se u prilogu pozivnog pisma/emaila. Vi/vaša organizacija se možete prijaviti da prisustvujete kao promatrač/učesnik ili govornik. Svoje prijave možete poslati Vanji Matić, voditeljici projekta za rodnu ravnopravnost NATO Štaba Sarajevo, elektronskom poštom na vanja.matic@bihdr.nato.int ili faksom na 033-495-900 do 30 marta. Po prijemu prijava, učesnici će dobiti dnevni red sa imenima svih prijavljenih govornika.

Vrijedi napomenuti da će za sve prijavljene predstavnike organizacija civilnog društva koji dolaze izvan Sarajeva NATO snositi troškove smještaja, a UN Projekat za žene troškove transporta, uz prethodnu obavijest i dostavu računa. NATO Štab Sarajevo će osigurati hranu i piće za sve učesnike tokom foruma.

Predstavnice Lotosa na ovoj konferenciji su bile prim.dr. Aiša Hadžihalilović i volonterka, studentica pava Baručija Aida.

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women

BOSNIA AND HERZEGOVINA

*Ministry for Human Rights and
Refugees
Gender Equality Agency of
Bosnia and Herzegovina*

THE 2nd INFORMATION SHARING FORUM ON GENDER AND SECURITY IN BIH 10-11 April 2012 – Hotel Sarajevo, Džemala Bijedića 169 A, Sarajevo.

NATO HQ Sarajevo, in cooperation with the Agency for Gender Equality of BiH, and UN Women Project Office hereby invites a representative of your organization to the 2nd Information Sharing Forum on Gender and Security.

The main purpose of the 1st Information Sharing Forum in 2011 was to create a venue for domestic and international actors supporting or implementing projects aligned with the commitments under the United Nations Security Council Resolutions (UNSCR) on Women, Peace and Security or the goals of the Action Plan for the Implementation of UNSCR 1325 in BiH to share information thereof. In December 2011, the Agency for Gender Equality followed upon the event by launching a 1325 Website <http://www.1325.arsbih.gov.ba> to enhance sustainable information sharing among 1325 stakeholders, coordination in an effort to prevent duplication, and partnerships.

The theme this year is *Priorities of the Government, Civil Society and the International Community on Gender and Security*. Your organization is hereby invited to present its priorities on gender and security in BiH at the Forum. The presentation should not exceed 10 minutes. After the presentations, the participants will be invited for discussions on the compatibility of the priorities of the government, the civil society and the international community and the future prospects in terms of partnering around the identified priorities.

Please find the registration form enclosed with this invitation letter/e-mail. Note that you can either register yourself/your organisation as an observer/participant or as a presenter. Please send your registration to Vanja Matic, Gender Project Manager at NATO HQ Sarajevo, by e-mail at vanja.matic@bihdr.nato.in or fax 033-495-900 by 30 March. After closure of registration, participants will receive the agenda including the name of the registered presenters.

Please note that for registered representatives of Civil Society Organizations arriving outside of Sarajevo, NATO will cover the cost of accommodation while UN Women will cover the cost of transportation upon advance notice thereof and receipt. NATO HQ Sarajevo will provide meals and refreshment for all participants during the forum.

Sincerely,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Huffman".

BG Gary Huffman
Senior Military Representative
Commander NMISa

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Hadžabdić-Filipović".

Samra Hadžabdić-Filipović
Director
Gender Equality Agency of BiH

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Muhamarović".

Amna Muhamarović
Head of UN Women
Project Office in BiH

Odsjek za predškolski odgoj i obrazovanje Islamskog pedagoškog
fakulteta Univerziteta u Zenici
Department for preschool education of Islamic pedagogical faculty of
University in Zenica

Učestvovao/la na Konferenciji / attended the Conference

Znanstveno-stručna konferencija s međunarodnim učešćem
"TEORIJA I PRAKSA RANOG ODGOJA"

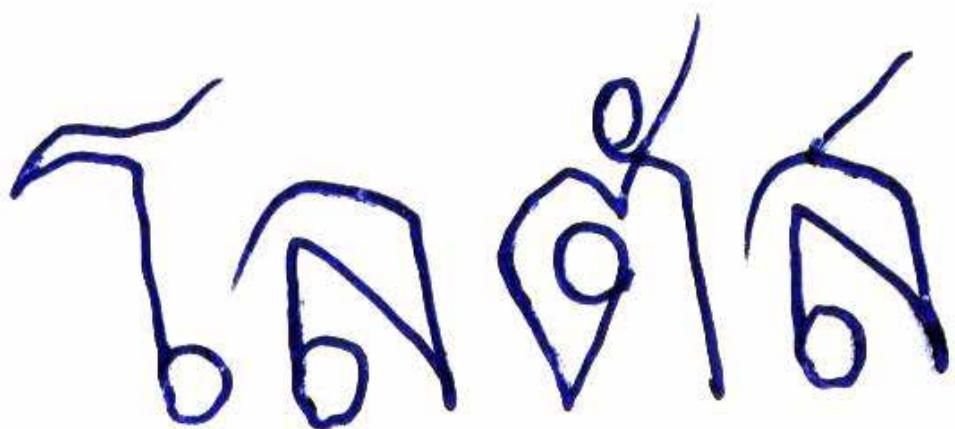
Research/expert conference with international participation
"THEORY AND PRACTICE OF EARLY EDUCATION"

Zenica 21. april 2012. / Zenica 21th April 2012th

Dr.sc. Izet Pehlić
Voditelj Organizacionog odbora Konferencije
Head of Organizing Committee Meeting

Ekipa Lotosa, dr. Aiša, Benaida, Aida, Albina i Nedim na plenarnoj konferenciji u trećem redu.

Naša gošća napisala je LOTOS tajlandskim slovima

Naši magistri muzike Lejla Šehić i Haris Košpo

Prvi susret sa klavirom i klasičnom muzikom– Valentinovo 2012.

Nantowan Kaewchote je specijalni pedagog iz Tajlanda, bila je na usavršavanju u Japanu. Obradovala nas je svojom radnom posjetom. Uz razmjenu iskustava druženje smo završili pisanjem plakate na Tajlandskom jeziku.

Maj

07. maj Dan džamija
15. maj Dan porodice

Žudnja

Noć je već polako
Opčinila cio grad.
Svoje čini na me bacila je,
a u meni zbog zvjezdane noći
žudnja se budi sad.
Još jedna zvijezda
na nebu se pojavi,
još jedna iskra
u meni se upali

Ena K.

Aiša Smajbegović, Prim.dr.mr sci.

Zdravstveni fakultet Zenica

Emina Hadžihalilović, psiholog

U. Lotos

NARODNA I UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST U NASTAVI

PREDMETA HUMANI ODNOSI MEĐU POLOVIMA

Zenica, 2012.

Referat na IV međunarodnom naučno–stručnom skupu edukacija za budućnost

Pedagoški fakultet Zenica

Sažetak

Književnost oslikava sve periode ljudskog razvoja od dojenčeta do treće životne dobi i tumači na svoj način normalan razvoj i razvojne krize kroz koje čovjek prolazi. U našoj nastavi predmeta „Humani odnosi među polovimā“, koristimo tekstove od Talmuda do Hasanaginice, Goetheovog „Fausta“, Krleže „Noć u lipnju“, Abdulaha Sidrana „Erotska humoreska“, Kemala Mahmutefendića „Requiem za Olenu Popik“ i dr. U radu smo citirali autore koji pomažu svojim tekstovima oslikavanje razvoja čovjeka da bi studentima bilo što primjernije stupiti u strategije planiranja nastave za predmet Humani odnosi među polovima, na svim nivoima obrazovanja, od predškolskog do akademskog i olakšalo im praktični rad sa djecom i studentima, jer za ulazak u EU trebamo pripremiti kadar koji će raditi na ovom području.

Ključne riječi su: književnost, likovna umjetnost, edukacija za Humane odnose među polovima Folk and artistic literature in the teaching of subject Human relations between the sexes

Summary

Literature reflects all periods of human development from infant to elderly, and in its own matter interprets normal growth and development crisis through which man goes in life. In our teaching of subject Human relations between the sexes we are using texts from the Talmud to Hasanaginca, Goethe's "Faust" and Krleža's "Noć u lipnju" Abdulah Sidran's "Erotska humoreska", Kemal Mahmutefendić's "Requiem za Olenu Popik". In this paper we present all the contributors who help with their texts imaging of human development, to help students to enter into the planning for teaching subject of Human relations between the sexes, at all levels of education, from preschool to academical and to facilitate practical work with children and students, as for admittance to the EU we should prepare personnel to work in this area.

Polovinom marta mediji su izvijestili (Avaz dana 23.03.2012.) o porođaju žene u štali. Žena Đuja Maun, 42. godine iz sela Elezagići kod Bosanske Gradiške je rodila sedmo dijete; djevojčicu. Njen muž Goran je pomagao pri porodu i odmah je ugušio novorođenčeta u kanti vode koju je ranije pripremio (infanticidum označava ubijanje novorodženčeta od strane majke za vrijeme ili uskoro poslije porođaja). Novorođenu i ubijenu djevojčicu je potom zakopao u pripremljenu rupu kod stajskog džubriva.

Ovaj događaj kao metod planiranja porodice u 21. vijeku trebao bi da se analizira sa više aspekata a mi ćemo reći da nas je podsjetio na stihove iz Fausta kad Margaret u tamnici dok čeka pogubljenje govori:

„Ja utopih svoje malo zlato. Zar nije tvoje Ko i moje?

Brzo, brzo daj svoje siroto dijete izbavljam! Požuri! Uz stazu,
uz potok na lazu i preko brvna, u gusti gaj, uz prošće lijevo
na jezera sjaj! Još će se dići! Trza se, evo!

Spasi ga! Spasi!

Kada govori o doktrini tzv. seksualnog vaspitanja čuveni dječiji psihoterapeut Winnicott kaže da tumačenje ljudske seksualnosti treba provoditi uz pomoć umjetnosti: „jer ako seksualnost ogolimo samo na biološki segment onda taj pristup postaje emotivno siromašan i vulgaran“.

Margareta se moli.

Ona zna da je trudna ali ostaje sa Faustom. U toku svoje veze ona ubija svoju majku i svoga brata.

J. W. Gothe: Faust - Margareta u tamnici zbog čedomorstva

Slika: Franz Simm

Naš projekat nastave Humanij odnosi među polovima na Zdravstvenom fakultetu Univerziteta u Zenici ima 15 predavanja – radionica i u njima koristimo naše narodno i umjetničko stvaralaštvo. Diskusiju počinjemo sa pitanjem o rastavi braka: „Hasanaginica“ – beže muči, ništa negovori, i vadi joj knjigu oprošćenja, da uzimlje potpuno vjenčanje...“ - da bi išli postepeno do ljubavi koju ilustriramo sa stihovima naših mladih ljudi i književnika kao što su Krleža, Cesarić ili Dara Sekulić. Kada Krleža kaže:

Sad blistavi kentauri nište mojom dušom i kopitom me metalnim o tvrdo biju čelo.

Neka rani mojoj povez bude ženo tvoje velo.

Ovo će sigurno studenti lakše zapamtiti nego kada im se pruža informacija koliko je miligrama nekog hormona u serumu u datom momentu.

Mogli smo da uzmemmo bilo koji odnos među polovima za diskusiju, ali danas smo se zadržali na temi rastava braka.

Novinska informacija sa početka našeg teksta treba da nas usmjeri na nekoliko *pitanja o strategiji prevencije*:

koji su lični zadaci i kapaciteti svih nas osobno,
koji su zadaci i kapaciteti države,
gdje pojačati i koje aktivnosti provoditi da imamoželjeno dijete i
odgovorno roditeljstvo.

Sfinga ispred Tebe postavlja zagonetku: „Jutrom ide na četiri noge, u podne na dvije uveče na tri. Od svih stvorenja samo ono mijenja broj nogu. Ali baš onda kada pokreće najviše nogu onda mu je i njihova snaga i brzina najmanja¹! O trećem dobu koje Edip razrješava Abdulah Sidran sasvim bez zadrške kaže – „Naše gore list“ – erotska humoreska.

Zanoće četiri krasotice u ljepoti ratnog stana
Trojice naših slavnih sugrađana! Iz razloga više
- a dobar ukus uvijek je razlog dovoljan i
najpreči –

Sleg'o se ujutru tutanj, i muške glave brišu iz
Postelja. Rat je, svakome se nekuda žuri, i sve je,
S razloga trista, suviše ozbiljno. Nagnu se pjesniku
Na uho jedan od dvojice iz lijeve sobe, i tonom

Prisnim (kako to već biva kod starih drugara,
I uz to još čuvenih poslovnih ortaka), proš'antu:
"Scenaristo! Bi l' šta il' ne bi?", a ovaj mu,

---

¹ Ovom zagonetkom Heraklit je postavio osnove razvojne psihologije, prvo gledanje na razvoj kao kontinuirani proces u toku čitvog životnog ciklusa čovjeka.

iz svoga poslovičnog mraka, uzvrati: "Registo,
odjebi!"

U našem odabiru tekstova smo koristili: Talmud, poglavlje Nevjerna žena, GITIN-otpusna pisma, Biblija IV poglavlje Zakon Svetosti, Svetost bračnih odnosa, Kur'an, sura „An Nisa“, „Hasanaginica“.

Zweig S. „Marija Stjuart“, Dara Sekulić – „Pošla sam za ljubavlju“, „Ti si...“, Lida Maličbegović, „Noć u lipnju“, M. Krleža, Radovi učenika literarne sekcije iz osnovne škole, D. Cesarić, „Povratak“, Goethe J.W. Faust, „Florin lik“ V. Medan; Kulenović T. „Nebeska i zemaljska ljubav“; M. Omerović – „Kad mama iza tri“; Vidyapati – „Prvo ushićenje“; A. Nikolaj „Čelično godište“; „Naše gore list“ – A. Sidran, Vidrić V – „O, Sali“, K. Mahmutfendić „Requiem za Olenu Popik“, „Slap“ – D. Cesarić.

Izbor književnih tekstova može biti samo sugerisan, nikako obavezanjer u odabir istih predavač unosi svoje vlastito obrazovanje i ličnu historiju što je druga tema za istraživanje.

Zaključak

Tekstom narodna i umjetnička književnost u nastavi Humanitarnih odnosa među polovima htjele smo skrenuti pažnju čitaocima, budućim pedagoškim radnicima da svaki tekst iz književnosti ili istorijski događaji mogu čitati na jedan nov način, neki autori ga označavaju feministički, mi ćemo se zadržati na ideji osvjetljavanja pojma humani odnosi među polovima.

Istovremeno dale smo prilog novim paradigmama u edukaciji: Književnost u studijskim i nastavnim programima, status savremene književnosti u obrazovanju, društveni aspekti obrazovanja, demokratija i ljudska prava.

Humani odnosi među polovima ne moraju biti poseban obavezan ili fakultativan predmet, ali bi svi pojedinci koji pomažu mladima u njihovom odrastanju i sazrijevanju trebali koristiti svaki pogodan trenutak za tumačenje ljudske seksualnosti. Kada D.C. Renshaw problematizira odgoj kaže:

„ako je odgoj razrješavanje seksualne tajneonda predstavlja dugoročni program prevencije polnih teškoća, disfunkcija i devijacija... kojem ćemo dati svoj doprinos da bi pridonijeli sreći i zdravlju pojedinca tj. društvene zajednice“.

Da ne bi u indijskoj filozofiji tražili odgovor na pitanje koji je naš kosmički zadatak na ovom svijetu našu diskusiju ćemo završiti stihovima Slap želeći svim učesnicima ove naučne konferencije ugodan rad, dobro zdravlje i zadovoljstvo susretima u Zenici.

Autorice

*Teče i teče, teče jedan slap;
Što u njem znači moja mala kap?
Gle, jedna duga u vodi se stvara
I sja i dršće u hiljadu šara.
Taj san u slapu da bi mog'o sjati,
I moja kaplja pomaže ga tkati.*

Dobriša Cesarić

Literatura

- Erceg V., Mandić P. (1987), Odnosi među polovima i roditeljstvu, Svjetlost Sarajevo
- Jakšić Ž. i saradnici: Umijeće medicinske nastave, Medicinska naklada Zagreb, 2005.
- Kapor – Stanulović Nila: Na putu ka odraslosti, Zavod za udžbenike Beograd, 2009.
- Marguerite, Može biti tvoja sestra, kćerka, prijateljica... Udruženje žena BiH, Mostar 2004.
- Masters W.H., Johnson, V.E., Kolodny R.C.: „Ljudska seksualnost“, Naklada Slap 2006.
- Milovanović M., Sudska medicina Medicinska knjiga Beograd – Zagreb, 1996.
- Obradović J.: „Psihologija braka i obitelji, nastavni tekstovi“, Zagreb 2003.
- Renschall D.S.: „Seksologija“, Jama JU, 1985. godine, broj 3.
- Slatina M.: Komunikativno razumijevanje didaktičkog trokuta, Didaktički putokazi br. 21. Zenica
- Smailbegović A., Hadžihalilović E., Uv od u proučavanje i podučavanje humanih odnosa među polovima, Lotos Zenica, 2010.
- Smailbegović A., Hadžihalilović E., Humanii odnosi među polovima u funkciji izgrađivanja kompletne ličnosti nastavnik, III Međunarodni

naučnostručni skup, Edukacija nastavnika za budućnost, Pedagoški fakultet Zenica, 2010.

- Winnicott D. W. – Dijete, obitelj i vanjski svijet, Naprijed, Zagreb, 1980.
- Zbornik gender pristupa u odgojno-obrazovnom procesu – Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH etc., Sarajevo 2005.
- Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije prema ženama 1979
- Konvencija o pravima djeteta (1979)
- UNSC rezolucija 1325
- UNSC rezolucija 1820
- UNSC rezolucija 1888
- Zakon o jednakopravnosti spolova u BiH (Službeni glasnik BiH, broj 16/6 2003)
- Državni plan akcije gender po Pekinškoj deklaraciji i platformi za akciju, 2005. godine

Ilustracije preuzete iz III njemačkog izdanja sabranih djela J.W. Goethea
krajem XIX vijeka.

Goethes Werke

Illustrirt von ersten
deutschen Künstlern

Herausgeber

H. Dünker

Erster Band

Stuttgart und Leipzig

Deutsche Verlagsanstalt, vorm. Ed. Hallberger.

JU «Škola za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju
osoba sa poteškoćama u psihofizičkom razvoju»
Zenica

Povodom 45. godina od osnivanja
naše škole

Nastavničko vijeće na svojoj sjednici održanoj dana
14.05.2012., godine donijelo je odluku da se dodijeli

ZAHVALNICA

Dr. Hadžihalilović Aiši

**za dugogodišnju saradnju sa
našom školom**

Zenica,
29.05.2012.g.

Direktorica
Dračo Hadžišira
Hadžira Dračo

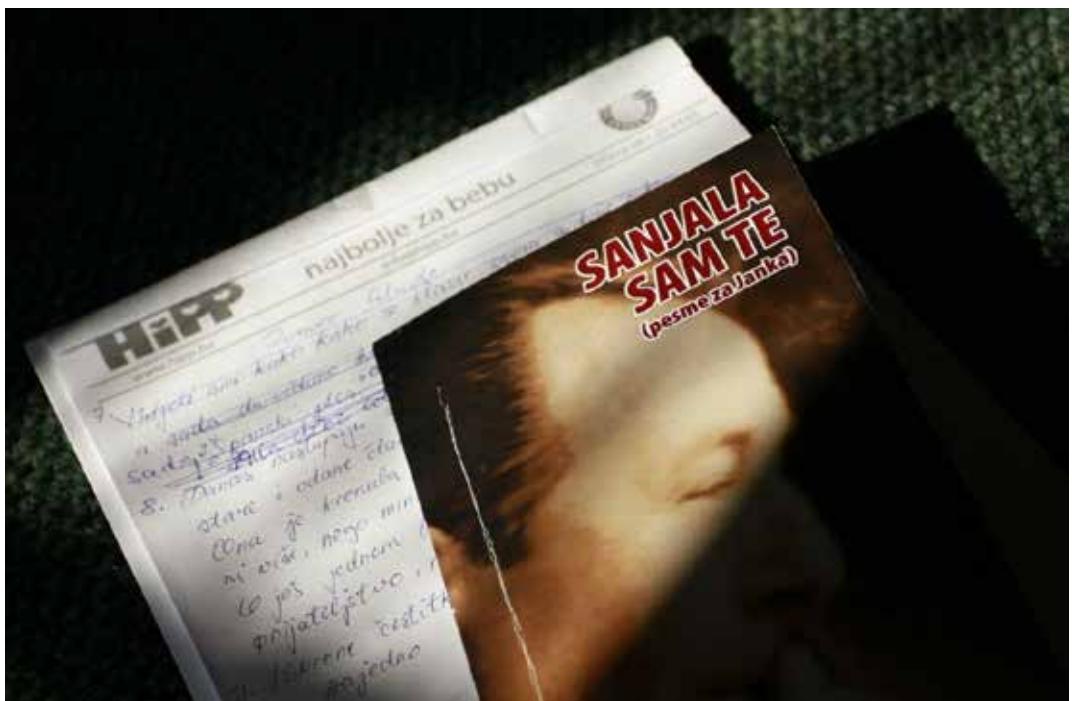
Muzika – šta je to?

Belma Košpo je od ranog djetinjstva članica bтosa. Sada je studentica muzičke akademije u klasi profesora Borisavljevića.

Juni

- 04. juni UN-ov Dan nevinih žrtava djece - žrtava agresije
- 05. juni Dan čovjekove okoline
- 06. juni Sajam NVO u Zenici
- 20. juni Izlet na „Branu II“ – Likovna radionica u prirodi
- 20. juni svjetski Dan izbjeglica
- 26. juni međunarodni dan borbe protiv zloupotrebe droge i nezakonite trgovine ljudima
- 26. juni dan povelje UN

Scenario priredbe koji je pripremila Benaida Hadžimejlić

Emina Karović, Benaida, Vesna Košpo pjevaju Lavy my tender

: PREGLED PROJEKTA	
Naziv projekta	"NEMOJ OKRETATI GLAVU"
Rok implementacije	01. juni - 30. oktobar 2012. godine
Lokacija	općina Zenica
Nosilac projekta	U "LOTOS"
Partneri na projektu (objasniti prirodu njihovog angažmana)	<p>RTV Zenica: afirmacija volonterizma, afirmacija tolerancije prema osobama sa poteškoćama u razvoju.</p> <p>Naslov projekta je "NEMOJ OKRETATI GLAVU" je inspirisan istinitim događajem. Jedna mlada majka je priznala da je na ulici uvijek okretala glavu ako sreće osobu koja je na neki način invalidna. Desilo joj se da rodi sina sa Down sindromom.</p>
Sažetak projekta (max. 100 riječi)	<p>Cilj projekta je razviti kod volontera toleranciju prema invalidnim osobama, oспособiti ih da aktivno provedu vrijeme u toku ljetnog raspusta sa djecom i omladinom nesposobnom za samostalan život.</p> <p>U toku projekta se odvijaju sljedeće aktivnosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. a) podučiti nove volontere teoretski o vrstama invalidnosti, načinom ophodjenja sa invalidnim osobama i sa članovima njihove porodice, b) upoznati se sa pozitivnim pravima koji štite invalidsku populaciju u našoj zemlji, c) upoznati se kako se ta prava uistinu koriste, implementiraju u svakodnevnom životu. 2. Praktično izvođenje projekta se sastoji u posjetama i druženju sa 15 najteže bolesne djece i omladine koji boluju od različitih oblika cerebralne paralize, slijepih, gluhenjemih itd. 3. U toku kućnih posjeta čitati djeci naglas, crtati, raditi gimnastičke vježbe, slušati muziku. 4. Stečena iskustva će ojačati volontere da zastupaju prava invalidnih osoba i njihovu inkluziju u svakodnevnom životu. 5. Volonteri treba da prevaziđu svoje lične predrasude prema invalidnim licima i budu sposobni da se s njima druže i budu prijatelji. 6. Želimo da se pozitivna komunikacija njeguje i poslije završetka projekta. U projekat je uključeno 15 zdravih omladinaca.

„U životu mnoge nezgode sam podn'o“
Pa ni sama smrt mi ne ispadne zgodno“.
Sirano (E. Rostan)

Meni rođenje nije ispalо zgodno. Da bi se spasio život majci, izvršena je teška operacija. Bio sam „nedonošće“, blizanac, koga su dohranjivali. Rođen dva mjeseca „prije roka“. Sestra, blizanac, umrla je, odmah, nakon poroda. Ja, sedmomjesečnjak, nisam naišao na „oduševljen“ prijem. Očekivalo se, da i ja umrem, pa da se s tim porođajem, „zaključi“...

Nažalost, nisam umro.

Ali materina averzija prema meni je ostala. To, ona nije ni krila. Iz tog dramatčnog rođenja nosio sam razna opterećenja. Blizanac me je „hendikepirao“, što će u poznim godinama, kada je medicina bila na čistu sa međuuticajem blizanaca, razabratи.

Prvo moje osjećanje, bio je strah. Vjerovatno, da je i postupak prema meni u ranom djetinjstvu imao uticaja. Često su me kažnjivali, zbog ponašanja. Bio sam „zatvaran“, sa zabranom izlazaka po nekoliko dana i trokratnim dobivanjem batina, koje, vjerovatno i nisu bile tako bolne. Ali, očekivanje te Kazne, izazivao je u meni strah.

Bio sam zbumen i zbog naglašenih nekih osobina „raspolučen“. Nikada smiren i staložen. Da sam imao oca i drugu ličnost u majci, (uslovljenu njenim položajem u porodici), vjerovatno bih bio drugačiji.

Da je bio neko, da mi kaže u pravom trenutku „pravu riječ“, mnogo bi mi pomogao. Ali tog nekog nije bilo.

Živio sam na rubu života. Plašljiv, da zahvatim i ono što mi je pripadalo. Nisam bio „laktaška“ priroda. Izguravali su me iz redova a ja se nisam protivio, računajući, da će jedanput doći na red.

Mnoge greške sam počinio, mnoge šanse propustio...

1969. godina

Iz dnevnika Mensura Serdarevića

„Povijam se pod teretom svega, što nisam stvorio“. Pol Valeri

A ja pod teretom onoga što nisam uradio, a trebao sam. Kad podvučem crtu i rekapituliram život, ništa... Vegetiranje malog čovjeka, koji je imao malo više mašte. Nisam stvorio ništa. Samo sam crpio na tuđim izvorima. Literatura i umjetnost spašavale su me od sivila svakodnevnice i praznine u meni.

Prolazio sam kroz život, bez sposobnosti da se koristim onim, što je nudio. Bavio sam se sitnim radom, ni uporno, ni strpljivo. Zanimao me je život mrava i njihov čudesan način rada, ali od njih nisam ništa naučio.

Bio sam nestrpljiv i htjeo uspjeh odmah, koji, naravno, nije dolazio. Nisam ni sreće imao. Godinama sam kupovao lutriju. Rijetko sam, kada i ulog dobio.

Neke od mojih mentalnih osobina, bile su protiv mene. Kažem neku riječ, koju, usprkos unutrašnjem otporu, nisam trebao izreći. Znam, da će se kajati. Ali, riječ bude izgovorena. Uvijek je to bilo jače od mene.

U trenutku napada, koje katkada doživljavamo, ne reagiram iz neobjašnjivih razloga, mada su sve prednosti, argumenti, pa i situacija bili na mojoj strani.

Otšutim neophodne stvari, koje je trebalo učiniti, ne učinim, bez stvarnog razloga. Nešto se ispriječi, čega nikada nisam bio svjestan. Neki „unutrašnji“ glas me upozorava, da će se kajati. Ne pomaže ništa. „Kočnica“ je bila prebačena.

Stalno sam osjećao „kompleks krivnje“. Bio sam spremjan da se izvinjavam, trebalo ili ne.

Zadnjih godina, javlja mi se „predosjećanje“ za susrete sa ljudima, koje godinama nisam viđao, pojavama, koje nisam očekivao, na zaboravljene stvari, koje sam davno zaboravio. Da ne kažem, pomalo plaši...

1970. godine

Iz dnevnika Mensura Serdarevića

Druženje je uvijek veselo ...

Amfiteatar KSC „Sv. Pavao”, Zenica Petak, 08.06.2012. u 19:00 sati.

PROMOCIJA

Zbirka poezije i jedna priča

ODŠUTJETI NAGLAS

Ena Kučuković

gosti :

ŽELJKO GRAHOVAC, recenzent

NADA KAJIĆ, lektor

mr. don ANTO LEDIĆ

dr. NEBOJŠA VASIĆ

dr. AJŠA SMAILBEGOVIĆ

-HADŽIHALILOVIĆ

KSC
"SVETI PAVAO" Restoran
ZENICA Miris Dunja

ZANATI

POWERUP

STR SOČA
VITEZ

GRAHOVAC, DIP., Rađen

WEEETING Studio
Zenica

PROSPERO

Jovan Divjak

Očekujući istinu i pravdu

Bečki dnevnik

Pravina i pravde, Arka,

Srdačno

Zemica,
14.06.2012

„Oslobodenje“, 2012.

Pijanistica Lejla Šehć – Orman je nekoliko godina članica Lotosa. Njena prijateljica Belma Alić je profesorica europskog kalibra ona radi kao docentica na odsjeku za violončelo na Muzičkoj akademiji u Sarajevu

Ove umjetnice su 20. juna priredile koncert muzike za violončelo i klavir.

Svirale su Bacha, Beethovena, Rimskog –Korsakova i Schumanna.

Juli

11. juli Svjetski dan civilnih žrtava rata

11. juli Dan genocida u Srebrenici

Vrijeme

Vrijeme je pustinjski pijesak,
oči presahle na licu zemlje –
vrelo, kao da ga nije bilo.

Bože, daj mi snage
da izdržim,
brodolomnica u dubokom
moru ljubavi...

Ena K.

Srebrenica

Sjaj, Mjeseče!
Sjaj, Mjeseče!
Obasjaj ovo nebo
i na njemu zvijezde.
Vidiš li, čovječe,
vidiš li, čovječe,
kako ove majke trepču besano?
Kako plaču umorno i tjeskobno...

Daj im snage, Mjeseče,
daj im snage,
neka majke Srebrenice nisu same.
Pošalji im, Mjeseče,
pošalji im poruku
njihovih sinova,
njihovih jedinaca,
njihovih mezimaca.
Pusti ih, Mjeseče, pusti ih,
neka majčine grudi s neba progovore:

Ne plači, majko, tužna ne budi
pratim te, pratim, vjeruj mi.
Svake noći, majko,
svake noći, majčice,
ja obasjam tvoje bijedо lice.
Znaj majko, znaj majčice,
svaki put kad me sanjaš
da sam to stvarno ja.
Mila moja mati,
tvoj sin te uvijek prati.
Na javi i u snu,
u svijetlu i tami,
majko, dajem ti snagu
i u njoj poljubac
za tešku borbu
i za život dalji.

Potočari

Taj dječak
među bijelim nišanima
ispruženih ruku u molitvi
je li to Bože,
(iz onog lova na ljude)
ono Tvoje dijete
sa bijelim zecom u naručju?
sa bijelim zecom
bijelim
bijelim
poput tih nišana bijelih
što dašću
među mojim dlanovima

Srebrenička majka

Sve da im i oprostim
za poubijanu djecu,
u snu bi me gušile
ubojica žice.
Ti možeš njima
oprostiti Bože,
no meni da l' ćeš moći
pogledat' u lice?

Enes Kišević

Predstavnici Turskog LOTa u Zenicisu nastavili saradnju koju je Lotos imao sa Turskim bataljonom. Oni su dragi gosti na svim našim javnim manifestacijama.

August

01. august Međunarodni dan prijateljstva

12. august Međunarodni dan mladih

29. august Dan povelje Kulina Bana

Američki historičar u radnoj i prijateljskoj posjeti Lotosu

Benaida, Pete White i Emina

Septembar

- 01.septembar Dan gluhih i nagluhih osoba
- 03. septembar – Godišnjica potpisivanja konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije
- 08. septembar Međunarodni dan pismenosti
- 29. septembar Međunarodni dan gluhih osoba

Na današnji dan prije godinu dana Lotos je morao napustiti prostorije zgradi školskog dispanzera. Ova soba je i dalje prazna.

**IZ LONDONA SA PARAOLIMPIJSKIH IGARA STIGLA JE
ZLATNA MEDALJA U SJEDEĆOJ ODBOJCI**

8. septembar 2012. godine

Djeca u akciji čišćenja vrta - planete

Ideja o čišćenju Zemljeza jedan dan pokrenuta je u Estoniji 2008. godine. Lotosovci su se pridružili ovoj akciji čisteći naš „botanički vrt“ koji se nalazi ispred kluba Lotos.

Ivana Jurišić je prijateljica Lotosa.

Ona je organizovala posjetu službenim prostorijama i stadionu Bilino polje što je oduševilo djecu i volontere Lotosa.

USPON / SOVE

UVJERENJE

O UČEŠĆU U PROJEKTU "KREATIVNA ZANIMANJA"

Branka Popović

uspješno je završio/la obuku smjer

OPĆA INFORMATIKA

Septembar 2012.

Udruženje "SOVE"

SOVE, Šolica Damjan
SARAJEVO

Uspon, Belina Karlović - Omogovlje

ZDRAVO!!!

Njera Mire

Oktobar

- 04. oktobra ZEPS (Zenički privredni susreti)
- 05. oktobar Međunarodni dan djeteta
- 05. oktobar međunarodni Dan učitelja
- 10. oktobar svjetski Dan mentalnog zdravlja – Dan LOTOSA
- 15. oktobar dan bijelog štapa (dan slijepih)
- 22. oktobar Međunarodni dan pažnje posvećene mucanju i govornim manama
- 24. oktobar Dan Ujedinjenih nacija
- 31. oktobar UNICEF-ov dan djece, međunarodni dan šetnje

ZEPS

Učestvujemo na međunarodnom sajmu ZEPS-a Zenica od 1995. godine. Na sajmu Lotos i druge članice SUMERO-a promovišu i afirmišu suživot sa osobama sa intelektualnim deficitom. Uprava sajma, godinama donira štand i na taj način pomaže u afirmaciji ove populacije.

Auto portret

Priprema kulisa za predstavu „Habibica i tri medvjedića“ Benaida, dr. Aiša i Branka

DAN MENTALNOG ZDRAVLJA

Na svečanoj Akademiji povodom 10. oktobra Dana mentalnog zdravlja naši članovi su izveli igrokaz Habibica i tri medvjedafoto Imamović

Hana, Emina i Amar

Gospođa Senka Balorda, ministrica zdravstva obraća se učesnicima Akademije

Damir Čampara, Branka Jurić, Benaida Hadžimejlić, Nedim Patković i djeca
prilikom izvođenja tačke

Ekipa Lotosa ispred štanda na tradicionalnom sajmu NVO u Zenici
Biljana, Zehra, Benaida, Branka, Martina, dr. Aiša i Velid

Svirači iskupljenja

U snu čujem
Svirače, svirače daleke.
Oni prate nevine i čedne,
Prate ih bez pjesme.

I jednu notu
Bih da uhvatim,
Al' ne mogu,
Teška je.
I što više trčim,
Ona dalja je.

Čekajte trubači,
Čekajte svirači,
Ponijet ću violinu
Da i ona progovori . . .

Ena K.

3. KONGRES PSIHIJATARA BOSNE I HERCEGOVINE SA MEĐUNARODnim UČESĆEM
3rd CONGRESS OF PSYCHIATRISTS OF BOSNIA-HERZEGOVINA WITH INTERNATIONAL PARTICIPATION

PSIHIJATRIJA IZMEĐU FENOMENOLOGIJE I NEUROZNANOSTI
PSYCHIATRY BETWEEN PHENOMENOLOGY AND NEUROSCIENCE

CERTIFIKAT / CERTIFICATE

o učešću / of participation

EMINA HADŽIHALILOVIĆ

Tuzla, 12 - 14. oktobar/listopada 2012. godine / Tuzla October 12-14th 2012

Lječarska komora Tuzlanskog kantona dodjeljuje 5 bodova kontinuirane medicinske edukacije
za učešće na 3. Kongresu psihijatara Bosne i Hercegovine s međunarodnim učešćem (član 33. Statuta LJK. TK, 1999)
*Participation on the 3rd Congress of Psychiatrists of Bosnia and Herzegovina with international participation
has been awarded with 5 CME credits by the Tuzla Canton Medical Chamber (Article 33 Statute M.C.TC. 1999)*

Prof. dr. sc. med. Izet Pajević
Predsjednik Udrženja psihijatara u BiH i Kongresnog odbora
President of Psychiatric Association of BiH and Congress Committee

Akademik prof. dr. sc. med. Slobodan Loga
Predsjednik naučnog odbora
President of Scientific Committee

Prof. dr. sc. med. Elmir Ćirković
Direktor Univerzitetskog kliničkog centra Tuzla
Director of University Clinical Center Tuzla

17. oktobra članovi udruženja osoba sa invaliditetom su se okupili ispred zgrade općine Zenica sa ciljem da pokrenu razmišljaj o nadležnih o poteškoćama kretanja osoba sa invaliditetom, bilo da su vezani za kolica, bilo da su slijepi ulicama našeg grada. Na tom prosvjedu Lotos suzastupale dr. Aiša, Branka i Damir Čampara (foto Muhamed Tunović

Novembar

- 19. novembar međunarodni dan borbe protiv nasilja i zloupotrebe djece
- 20. novembar Deklaracija o pravima djeteta (UN)
- 25. novembar Dan državnosti BiH
- 25. novembar međunarodni Dan borbe protiv nasilja nad ženama i Dan Univerzalne konvencije o ljudskim pravima.

Aktivnosti Lotosa promovišu redovno printani i elektronski mediji. Brankica Jurić i Veliđ Halilović daju intervju mladoj novinarki „Radio Zenice“.

Dio tima koji je realizirao projekt „ne okrećite glavu Brankica, Damir, Emina, sa supervizorom projekta dr. Aišom. Projekat su podržali građani Zenice i organizacija Schuler Helfen Leben.

25. Novembar dan državnosti Bosna i Hercegovine

MOJA DOMOVINA - TO SAM JA

Moja domovina-to sam ja,
ona je meni radost jedina.
Domovinu može imati svako
al' iskreno je voljeti nije lahko.

Ja imam domovinu i za nju se borim,
čuvam je kao oči u glavi.
Kad je ko povrijedi ja od strepnje gorim
jer u srcu nered mi se pravi.

Domovina to je jedna ljepota
ona je najveća radost života.
Svojoj domovini ja se divim
jer u njoj vječno ću da živim.

Ajdin Sinanović
OŠ "21.mart", Matuzići

BOSNA

Bosna je zemlja
koja ima stotinu vrata
Bosna je ljepša
od suhog zlata

Bosna je najljepša
vila na svijetu,
kao najljepši
leptir na cvjetu.

Bosno moja mila
tebi su neprijatelji
slomili krila,
a sada si ponovo
kao što si nekad bila.

Šušnjević Emina
OŠ „ Čamil Sijarić “ Nemila

Povodom Dana državnosti ekipa Lotosa gosp. Bektaš Munib, Čampara Damir i dr. Aiša posadili su u dvorištu Lotosa dva hrasta i dvije breze. Evo šta je napisao o hrastu gosp.Bektaš.

Starac je posadio sadnicu jabuke. Njemu su rekli: „zašto će tebi ova jabuka? Treba dugo čekati njen plod i ti nećeš pojesti njene jabuke“. Starac je rekao: “ja je neću pojesti – drugi će je pojesti i meni će reći hvala“.

Lav N. Tolstoj

Ilustracija iz knjige „Raskazi dlja maljenkih detje“ autor ilustracije je V. Beskaravan, „Djeckaja literatura“ Moskva 1978.

Kada je posadio hrastove gospodin Bektaš se vratio u djetinjstvo i u događaje ispod njegovog Kralja hrasta u gaju iznad kuće. Napisao nam je lirska eseja o tom raskošnom hrastu, a u zaključku je podvukao poruku građanima Zenice i drugih gradova, da ako ništa drugo, a onda iz zdravo razumskih razloga treba saditi hrastove. Naučno je dokazano da je njegovo veličanstvo, hrast, najdjelotvornije drveće u zaštiti od aero zagađenja, a i ispričao nam je niz mitova vezanih za simbol hrasta.

GAJ, I NA GAJU JEDAN HRAST

Zbog vihora hrast pušta dublje korijenje.

Georg Herbert

„Drvo će pružiti hlad čak i onome tko ga dođe posjeći.“

Indijska mudrost

Taj gaj, taj mali, ljupki brežuljak ponad grada (ljupkiji je još, možda, samo Venerin), taj neopisivi ures, kakav samo priroda i svemoćni Bog može stvoriti, pun je nebrojnih čudesa poput trešanja, jabuka, krušaka, šljiva, oskoruša, a odmah do njih, breza, jasena, graba, ruja... A ispod svih kukurjeka, visibaba, đurđevaka, maslačaka, ljubičica, ciklama... A da ne govorimo o slavujima, kosovima i drugim pojalicama, koje nam noći, posebno s proljeća, čine čarobnim, ispunjujući nam dušu milinom i izazivajući asocijacije na dženetske bašće i šadrvane. Pa, i huriye.

I na tom i takvom gaju, baš u njegovom središtu, takoreći iz samog srca, dade Bog da, ko zna kada izraste "nebu pod oblake" i raširi svoje raskošne grane, jedan hrast. Toliko moćan i veličajan da su mu generacije i generacije dolazile na poklonjenje, i da nađu smiraj i utjehu duši svojoj. Pod krošnjom našeg hrasta, mi djeca smo u ljuljaškama, koje smo sami pravili od Tarzanovih lijana, zaboravliali na sivilo svakodnevnice, na buku, smrad i prašinu grada, dole, ispod, kao i na čestu oskudicu u našim domovima... Zaboravliali smo na nepravde koje su nam nanošene, na glupost kojom smo često bili okruženi, postajali smo tu nevini i radosni.

Pod krošnjom našeg kralja hrasta rađale su se i ljubavi. Prvi dodir, prvi poljubac i što da se taji, sve ono što slijedi poslije toga. Možda je naš hrast bio otac eroza. Ili njegovo dijete...

Nu, šta bio da bio, s bolom u duši, moram sada napisati te strašne, prestrašne riječi: " tog hrasta više nema. "Nisu mu dohakale bure i vihori, ni gromovi i munje, ni odroni i zemljotresi, ni vatre i povodnji, ni erupcije vulkana ili meteoriti; dohakala mu je, gora od svega toga, zapeta ljudska ruka. Tačnije rečeno, sjekira u ljudskim rukama.

A bilo je to pred zimu 1993. godine. Svi znamo da je to jedna od onih najstrašnijih godina kataklizme u povijesti naše domovine.

Bilo je jutro, išao sam na posao, putem koji prolazi tik ispod padina gaja, više gladan nego sit kao i toliki drugi, kada sam čuo taj zvuk, taj zloslutni zvuk, sjekira, gore na gaju. I to baš ispod našeg kralja, našeg hrasta... To je bio bol, bol, bol, kao da su mi sjekli, rezali srce na komade. Kada sam se, potkraj dana, istim putem vraćao kući, veličanstva na njegovom tronu, na gaju, nije bilo. Završio je u ušivenim vrećama, kao drva za ogrijev. Ja od tada nikada više nisam bio isti. Znam da se nijedna bol ne može porebiti sa bolom zbog hiljada i hiljada nevinih žrtava, palih tih godina diljem naše, napačene, domovine; ali bol je bol.

S druge strane gaja, gdje sam se rodio i odrastao: "uz poj slavu i sevdalinku okružen ružama i knjigama", ja imam malo jato svojih vlastitih hrastova, koji rastu, takoreći iz kamena i koji su po raskoši daleko od hrasta kojeg više nema. Nu, nekada pomicljam da su to i njegova djeca. Te hrastove, bolje reći hrastiće, njegovao sam i branio od svoje sada davne, rane mladosti. Oni su mi najdraža uspomena na moje najdraže: oca i majku, rahmet im duši, koji su mi ostavili taj mali posjed, na kojem izrastoše moji hrastovi, koje sam mogao beskrajno voljeti, kao što neki vole sami sebe. Oni su moja utjeha.

Koristim ovu priliku da u ime svih dobrih ljudi, kao i u svoje vlastito, predložim cijenjenim gradskim očima, kao i cijelom naprednom građanstvu, da razmisle o jednoj, već odavno prisutnoj ideji, u glavama onih koji vole ovaj grad, posebno gaj i općenito ljepotu, sklad i smisao života, o zasađivanju nekoliko stotina ili hiljada mlađica hrasta, u bližoj i daljoj okolini "najzagađenijeg grada u Evropi", kao i u samom gradu. Daleko od toga da to bude u čast hrasta, kojeg više nema, a i zbog toga, nego iz drugih zdravorazumskih razloga. Naime, naučno je

dokazano da je, njegovo veličanstvo, hrast, najdjelotvornije drveće u zaštiti od aero zagađenja, kao uzročnika niza bolestina sa smrtonosnim posljedicama.

"Zdravi i živi bili!"

U Zenici, 15.12.2012.godine.

Munib Bektaš

Decembar

- 01. decembar međunarodni Dan invalidnih lica i osoba sa posebnim potrebama
- 05. decembar međunarodni Dan volontera za ekonomski i socijalni razvoj
- 10. decembar Dan ljudskih prava, godišnjica potpisivanja Univerzalne deklaracije o pravima čovjeka
- 30. decembar obilježavanje Nove godine u klubu LOTOS

DAMIR ČAMPARA

EDUKATIVNA RADIONICA

Mjere prevencije prenošenja HIV-a kod intravenoznih korisnika droga

Certifikat 132/23/2012

Projekat: Jačanje kapaciteta i uklanjanje prepreka za prevenciju prenošenja HIV kod intravenoznih korisnika droga (IDU), podržan od strane

The Global Fund
To fight AIDS, Tuberculosis and Malaria

Alem Lolić
Menadžer projekta

Dr. Nerma Mušić
Specijalista infektolog

5. decembar je međunarodni dan volontera, tog dana je u Lotosu uvijek veselo

J.U. BOSANSKO NARODNO POZORIŠTE ZENICA
DJEČIJA, OMLADINSKA I LUTKARSKA SCENA
&
J.U. ŠKOLA ZA ODGOJ, OBRAZOVANJE I REHABILITACIJU OSOBA SA POTEŠKOĆAMA U
PSIHO-FIZIČKOM RAZVOJU ZENICA

DODJELJUJU

Zahvalnici

Udruženje za zaštitu mentalnog zdravlja "Lotos" - Zenica

za učešće na I Smotri dramskog stvaralaštva osoba sa posebnim potrebama i osoba sa poteškoćama u razvoju Zenica 2012.

Zenica, 02.12.2012.godine

Hadžira Dračo, direktorica

J.U. Škola za odgoj, obrazovanje i
rehabilitaciju osoba sa poteškoćama u
psiho-fizičkom razvoju Zenica

Hazim Begagić, direktor

J.U. Bosansko narodno pozorište Zenica

Prva pismena zadaća 06.12.2012. godine

Putovanje na drugu planetu

Danas je peti august 2012. godine. Istraživački tim otpočeo je pripreme za operaciju „002“. Ta operacija je podrazumijevala isporuku pošiljke za kralja „Veneton-a“. Svi su ušli u svemirsku kapsulu. Putovanje je trajalo otprilike četiri mjeseca, tako da smo bili u hibernaciji.

- Nešto nije u redu. – rekao je zijevajući Konstantin.
- Znam – odgovorila sam umorno.

Sven je pogledao računar i otkrio da se hibernacijski sistem poremetio i da moramo biti još sedam dana budni. Počeli smo paničiti. Provjeravali smo sve ormariće i ladice u našoj kapsuli. Sjela sam u fotelju i zabrinuto gledala Sven-a, ne bi li rekao nešto umirujuće. Konstantin je bio uplašen koliko i ja, no nije ništa našao osim nekoliko boca vode, koje bi nas trebale držati još 6 dana. Sven je neprestano istraživao po sistemu i bezuspješno upućivao pozive centrali u San Antoniu, Texas.

Samo smo pili vodu i očajno sjedili u foteljama čekajući i neku vijest iz centrale. Sven je gledao kroz staklena vrata zvijezde i druge planete. Prišla sam mu i zajedno smo nastavili satima gledati prelijep prizor svemira. To je bilo jedino što me je umirilo u posljednjih par sati. Prolazili su sati, sporo, sasvim sporo, ali su ipak prolazili (nekako). Sven me upita: „Da li ti vjeruješ u 21.12.2012.?“ Drhtavim glasom sam odgovorila sa da. Sven je dodao: „Mi smo ovdje, usred svemira, usred ovog prelijepog prostranstva. A i da se to desi – ja sam s tobom.“

Njegove riječi su me oraspoložile. Htjela sam uhvatiti njegovu ruku, ali se iznenada kapsula zaustavila i morali smo izaći. Konstantin je radosno uzviknuo: „Eno je – eno „Veneton-a“. Svi smo se obradovali. Isporučili smo pošiljku grubom kralju, koji nas je nagradio hranom.

Mi smo bili presretni. Vraćali smo se na Zemlju. Sven je u međuvremenu popravio hibernacijski sistem i upitao Konstantina: „Da li želiš u hibernaciju?“ Gledala sam tužno i molila da kaže „ne“ da bih barem ova 3 mjeseca bila s najdražom osobom u univerzumu. Strepila sam – a on je odgovorio sa „da“ – ali je nastavio: „Stavi samo mene, ona ti ima nešto reći. To nešto će trajati 3 mjeseca.“ Konstantin je polako tonuo u san, a ja sam imala toliko vremena da Svenu reknem sve što osjećam. To je i on želio. Bili smo sretni – samo nas dvoje, „uspavani“. Konstantin i prelijepi svemir. Bili smo i više nego na nebu. Željeli smo da se ova 3 mjeseca toliko oduže... Toliko zaljubljeni, sretni, neodoljivi. Niko nije bio sretniji od nas dvoje. Niko, ni na Zemlji ni u svemiru.

Aylin Memagić

Naša poruka na kraju ove godine.

Dragi roditelji i staratelj i,

ljudite svoje dijete,
grlite svoje dijete, stalno,
neka se osjeća voljeno i zaštićeno,
neka dobro zna da su roditelji uz njega.

Ljubav se ne može dozirati i ne može se reći za danas je dosta, umorni smo.

Nemojte tući svoje dijete, ako je palo, ako je nešto razbilo, ako loše čita, ako loše piše, ako je dobilo jedinicu u školi a vi želite peticu.

Samo uz jaku i neizmjernu ljubav dijete može izrasti u zrelu i pozitivnu ličnost.

Oslobodite svoje dijete strahova od Vas, od škole, jer će se u budućnosti bojati svoga momka, svoga muža, svoga šefa i nikada neće biti u potpunosti JA.

volite svoje dijete i pružajte mu podršku u svakom trenutku

Stručni tim Lotosa

Svim prijateljima U „Lotos“, firmama i organizacijama koji su svojim znanjem, vremenom, savjetom i novcima pomogli realizaciju projekata u 2012. godini,
srdačno se zahvaljujemo, želeći

SRETNU NOVU 201   3 . godinu,

dobro zdravlje, ličnu sreću i poslovni uspjeh.

BUDI PRIJATELJ LOTOS - a

BUDI DONATOR LOTOS - a

BE A FRIEND OF LOTOS,

HELP US WITH YOUR

DONATION AND SUPPORT

NAŠI DONATORI U 2012. GODINI

Androšević Emina

Imamović – Sarajlić Velida

Jurišić Ivana

Kadić Alena

Općina Zenica

Pivić Nermina

Radić Vahdeta

Srednja muzička škola

Schüler Helfen – Leben

Šahman Fadil

Tanović Arslan

Udruženje „Pomirenje“

URI (United Religions Initiative)

JP Vodovod i kanalizacija Zenica

Žižak Zineta

INTRODUCTION

Olympism

is a philosophy of life, which exalts and combines in a balanced whole the qualities of body and mind.

Olympism covers five continents and its symbol is five interlaced rings, the main message is dignity and behavior - fair play.

The essence of the Olympic games and codes of sport is: self respect, respect for others and respect for the environment , the quality of interpersonal relationships, honesty, courage, self-confidence, improving teamwork and developing a sense for the game- that is a partnership.

It is important how things are done and not just to do something, fostering a sense of independence and responsibility.

The fundamental goal of Olympism is to place sport at the service for the harmonious development of man, to promote a peaceful society concerned with the preservation of human dignity.

We at Lotos would add to these definitions, that belonging to the NGO sector contributes to cooperation among people, building a civil society in which with our activities and our knowledge we contribute with all our heart.

FOREWORD

Lotos Association - counseling for children, adolescents and adults

Who are we?

LOTOS Association is specialized association aimed toward maintenance of mental health in the broadest sense of the word.

Who do we help?

We help children, adolescents, adults, educators, teachers, school teachers in resolving disorder problems in learning, with emotional problems, educational problems and psychological difficulties of various causes in children and young people.

Lotos in its activities has for years engaged psychologists, pedopsychiatrist, teachers, social pedagogues, social workers, therapists, speech therapists, professionals who contribute to the realization of our mission, with their knowledge, their time and their motivation in doing good.

What do we do?

Counseling includes diagnostic, therapeutic and counseling for children, adolescents, their parents and guardians, educators and teachers.

Within this activity we diagnose and treat mental stress and trauma caused in the family, school or elsewhere.

We follow children with disabilities in physical and intellectual development, we work with government agencies as needed.

Professional development

At our organisation young teachers, doctors, psychologists, social workers can get expert advices.

Students can write seminar and graduate papers (so far four) and many primary school students write their portfolio for the various contests.

Our members hold various seminars and participate in seminars of other organizers, they present our work in lectures, symposiums, congresses, conferences and they work as mentors.

Preventive activity

We organize, mentorship and affirm voluntary work especially with young people to help children with disabilities.

We affirm the voluntary work of young people in a variety of other activities such as participation in the international camps, participation in appropriate cultural events, participation in professional NGO conferences and others.

Development and innovative activity is focused on the monitoring of new developments, techniques and knowledge in the application of new methods to effectively care for mental health of children and youth.

Publishing effort is focused on spreading knowledge among experts in this field and among the general public through appearances in print and electronic media.

Lotos publishes an annual bulletin in which the general public is informed about the implemented activities, people and organizations that helped in the realization of Lotos's projects.

Lotos co-operates with similar organizations in Bosnia and Herzegovina and abroad.

In simpler terms

Counseling for children and parents, provides diagnostic and therapeutic services to persons with different disabilities in the growth and development, their communication difficulties, teachers who participate in the educational process of children and others.

By providing these services Lotos's expert team promotes mental health and volunteer work in the community. Counseling works on the principle of diagnosis of psychological problems of children and parents, after the recording and analysis of issues such as: school failure, emotional problems, low self-esteem, nocturnal enuresis, autism, problems in speech development, chronic organic diseases:

Individual and group therapeutic work is conducted. Workshops are implemented specifically for children, especially for parents, but at the same time and same place.

With classic workshop we enrich treatment of children and parents with activities such as: botanical garden, visiting various locations in the countryside, Sarajevo, various performances and other events. The workshops are open to both children and parents of both sexes of all economic categories with Zenica-Doboj Canton.

We do not want to worry readers about the numbers, we just want to introduce to you our very existence, great work and a desire to cooperate with similar organizations.

Our expert team consists of three psychologists, a defectologist, a speech therapist, a music professor, a paediatrician and many volunteers from different fields. We are motivated for continued training in psychodiagnostics and psychotherapy.

The term "mental health problems" describes a wide range of mental and emotional conditions. Mental health problems are different from other mental problems such as difficulties with intellectual disabilities, developmental disabilities, organic brain injury and difficulty in the learning process (Lotos deals with all these issues).

The term "mental health problems" is used when a person's mental condition significantly interferes with the performance of major life activities, such as thinking, communicating, learning and sleep, among other things. Some may be suffer for years from mental health problems.

Creators of the project "Lotos" are Aiša and Reuf Hadžihalilović.

Dr. Aiša for her work has received the Plaque of Zenica, and more than 20 professional and community awards for her creative and scientific work.

NAJČEŠĆI RAZLOZI POSJETE PSIHOLOGU:

- Osjećanje žalosti,
- Razni strahovi,
- Stres,
- Tjelesni problemi,
- Premorenost,
- Slabost,
- Gubitak apetita,
- Nesanica,
- Noćni strahovi,
- Noćne more,
- Poremećaj razvoja govora,
- Teškoća učenja,
- Sindrom nespretnog djeteta
- Autizam,
- Nemirno dijete,
- Ticovi,
- Noćno mokrenje u krevet,
- Nekontrolisano vršenje velike năde,
- Mucanje,
- Griženje noktiju,
- Psihosomatske bolesti,
- Teške hronične bolesti u porodici,
- Savjeti u vezi sa prof. Orjen. i dr.,
- Strah od škole

U savjetovalištu kod lotosovih psihologa možete dobiti odgovore na sva pitanja koja Vas interesuju u vezi rasta i razvoja djece.

Dođite bez straha, nemojte se bojati razgovora kod psihologa.

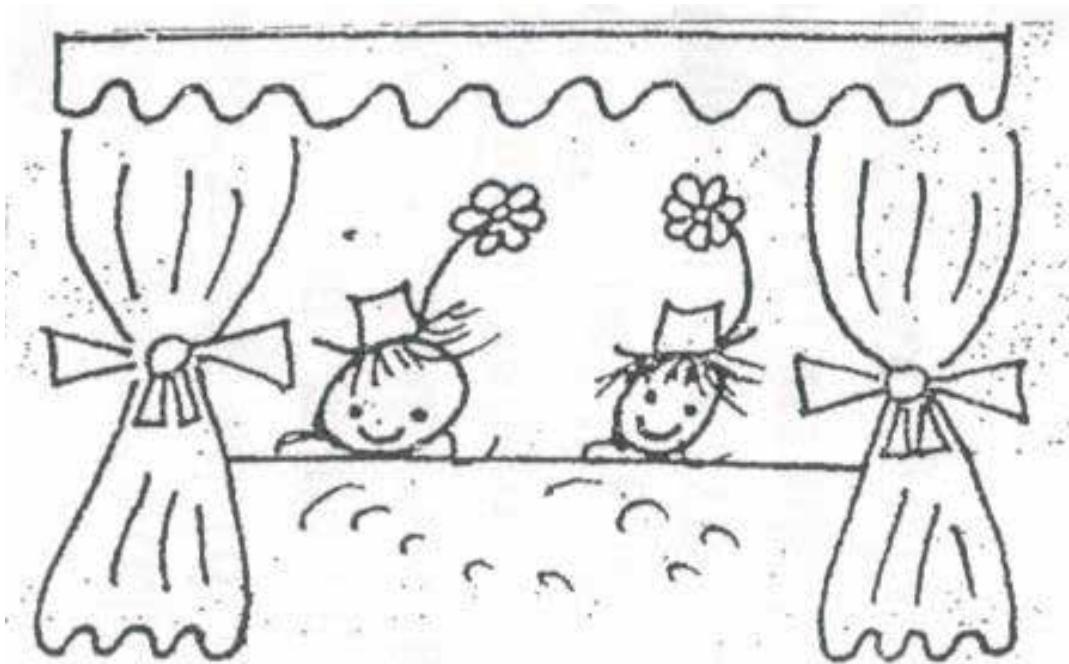
NAJČEŠĆI RAZLOZI POSJETE LOGOPEDU

- Usporen govor,
- Prebrz govor,
- Izostavljanje pojedinih glasova u izgovoru,
- Zamjena jednog glasa drugim glasom,
- Nerazvijen govor,
- Poremećaji razvoja govora,
- Poteškoće u čitanju i pisanju,
- Poteškoće u orijentaciji u prostoru,
- Mucanje

Lotosov logoped provodi dijagnostiku i terapiju govornih poremećaja kod djece u saradnji sa drugim specijalistima koji prate razvoj djece.

Dođite bez staha, nemojte se bojati razgovora kod logopeda.

Preporučuje se da svako dijete sa navršene tri godine života napravi pregled kod logopeda da se procijeni da li razvoj govora ide uobičajeno ili su potrebne neke terapeutske intervencije.

Lotos klub

Za predškolsku i školsku djecu

Lotos savjetovalište

KO SE BOJI VUKA JOŠ

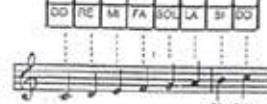
FILM „TRI PRASETA“

Veselo,koračajući

W. Disney

The musical score consists of two staves of music. The top staff starts with a treble clef, a 4/4 time signature, and a dynamic marking 'f'. The lyrics 'Ko se boji vu - ka još, tri za groš, tri za groš,' are written below the notes. Fingerings (1, 2, 3) are indicated above the notes. The bottom staff continues the melody with the lyrics 'vu - ka se ne bo - jim ja, tra, / la, la, la, la.' Fingerings (1, 2, 3) are also present.

1 - PRVA OKTAVA - i - DRUGA OKT.

Nevi tonovi

PAŽNJA! Notti vratiti!
Note koje se piju iznad srednje linije imaju vrati nadole,
i note koje se piju ispod srednje linije imaju vrati napore.

Sheet music for hand bells. The music is divided into two sections, 1. and 2., indicated by numbers above the staff. The staff has a treble clef and a 4/4 time signature. Fingerings (1, 2, 3) are placed above the notes. A tempo marking 'Presto M. Štěk' is at the bottom left.

Presto
M. Štěk